

SJÖGREN OV SINDROM / SJÖGREN'S SYNDROME USMENA PRIOPĆENJA / ORAL COMMUNICATIONS

RAZLIKE MEĐU SPOLOVIMA U KLINIČKIM MANIFESTACIJAMA OBOLJELIH OD SJÖGREN OVE BOLESTI LIJEČENIH U KBC-U SPLIT U RAZDOBLJU OD 2010. DO 2020. GODINE

GENDER DIFFERENCES IN CLINICAL MANIFESTATIONS OF PATIENTS WITH SJÖGREN'S SYNDROME TREATED IN THE UNIVERSITY HOSPITAL OF SPLIT IN THE PERIOD FROM 2010 TO 2020.

Daniela Marasović Krstulović¹, Ivana Irma Lerotić², Dijana Perković¹, Dušanka Martinović Kaliterna²

¹Zavod za reumatologiju i kliničku imunologiju, Klinika za unutarnje bolesti, Klinički bolnički centar Split, Split, Hrvatska

²Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, Hrvatska

Uvod. Sjögrenova bolest (SS) je sustavna autoimuna bolest koja može zahvatiti više organskih sustava i češće se javlja kod žena. Cilj istraživanja bio je ispitati razlike u kliničkim manifestacijama i komorbiditetima između muškaraca i žena oboljelih od SS liječenih u KBC-u Split u 10-godišnjem razdoblju.

Materijali i metode. Podatci bolesnika koji su imali dijagnozu SS-a u razdoblju od 2010. do 2020. prikupljeni su iz ambulanta, stacionara i dnevne bolnice Zavoda za reumatologiju i kliničku imunologiju Klinike za unutarnje bolesti KBC-a Split. U statističkoj analizi korišten je paket SPSS 20 for Windows (IBM, New York, SAD), χ^2 test, Fisherov test, Fisher-Freeman-Halton test, univarijantna logistička regresija, Firth univarijantna logistička regresija i multivarijantna logistička regresija.

Rezultati. Od 317 ispitanika, 17 (5,4 %) muškaraca i 300 (94,6 %) žena, medijana dobi od 64 godine (19–89 g.) dobili smo značajno veće izgleda za nastanak plućnih bolesti, vaskulitisa i limfoma u muškaraca te statistički značajno veće izgleda za pojavnost hipotireoze u žena. Nakon podjele u 3 dobne skupine (<59 g., 59–69 g. >69 g.) Fisher-Freeman-Halton testom dokazali smo značajnu povezanost mlađe dobi s trombocitopenijom i antifosfolipidnim sindromom (APS). U starijih s SS-om značajna povezanost uočena je za kardiovaskularne bolesti (KVB), hipertenziju, osteoporozu, šećernu bolest, dislipidemiju, RA, SSc i sSS. Multivarijantnom logističkom regresijom s dobi i spolom kao nezavisnim varijablama, potvrdili smo povezanost primarnog SS-a (pSS) s muškim spolom i mlađom dobi. Izgled za pojavnost pSS-a u muškaraca 8,7 puta je veći nego u žena ($P=0,038$), dok je izgled za nastanak pSS-a u skupini <59 g. 2,1 puta veći u odnosu na skupinu bolesnika 59–69 g. ($P=0,013$).

Zaključci. Istraživanje je pokazalo da je u muškaraca sa SS bila veća pojavnost limfoma, vaskulitisa i zahvaćenosti pluća, dok je u žena bila veća učestalost hipotireoze. Trombocitopenija i APS češće su se javljali u mlađih bolesnika. KVB, hipertenzija, šećerna bolest, dislipidemija, osteoporozu, RA, SSc i sSS bili su češći u bolesnika starije dobi. Unatoč činjenici da su muškarci manje skloni razvoju pSS-a, muški bolesnici imaju ozbiljniji oblik bolesti od žena. To ukazuje da se patogeni mehanizmi pSS-a mogu razlikovati među ženama i muškarcima što bi se trebalo uvažiti tijekom skrbi o ovim bolesnicima.

Ključne riječi: Sjögrenov sindrom, kliničke manifestacije, spolna razlika

Keywords: Sjögren's syndrome, clinical manifestations, gender differences

KORELACIJA KLINIČKIH I PATOHISTOLOŠKIH NALAZA U BOLESNIKA SA SUSPEKTNIM PRIMARNIM SJÖGRENOVIM SINDROMOM CORRELATION OF CLINICAL AND HISTOPATHOLOGICAL FINDINGS IN PATIENTS WITH CLINICALLY SUSPECTED PRIMARY SJÖGREN'S SYNDROME

Marija Miletić¹, Jasenka Markeljević¹, Ana Glavina², Ivan Sabol³, Vinka Vukosav¹, Anastasija Barić¹,
Fanika Mrsić¹, Marinka Mravak-Stipetić⁴

¹Zavod za kliničku imunologiju, pulmologiju i reumatologiju, Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice, Zagreb, Hrvatska

²Zavod za oralnu medicinu i periodontologiju, Medicinski fakultet, Sveučilište u Splitu, Split, Hrvatska

³Institut Ruđer Bošković, Zagreb, Hrvatska

⁴Klinički zavod za oralnu medicinu, Sveučilište u Zagrebu, Stomatološki fakultet, Klinički bolnički centar Zagreb,
Zagreb, Hrvatska

Uvod. Cilj ove studije je procijeniti korelaciju nalaza biopsije malih žlijezda slinovnica, seroloških nalaza i sijalometrije, kao klasifikacijskih kriterija za primarni Sjögrenov sindrom.

Ispitanici i metode. 36 pacijenata sa subjektivnim simptomima koji odgovaraju primarnom Sjögrenovom sindromu bilo je uključeno u studiju. Svim pacijentima učinjena je biopsija malih žlijezda slinovnica isijalometrija. Iz medicinske dokumentacije prikupljenisu klinički i laboratorijski podaci. Uspoređeni su rezultati biopsije, seroloških nalaza i brzine izlučivanja sline pacijenata sa Sjögrenovim sindromom i pacijenata koji ne ispunjavaju klasifikacijske kriterije za Sjögrenov sindrom.

Rezultati. Pacijenti su klasificirani u dvije grupe, 28 (77,8%) je imalo dijagnozu primarnog Sjögrenovog sindroma dok ih osam (22,2%) nije ispunjavalo klasifikacijske kriterije za dijagnozu. Nađena je snažna pozitivna korelacija dijagnoze primarnog Sjögrenovog sindroma i "pozitivne" biopsije ($\rho = 0.93$, $p < 0.001$) i seroloških nalaza ($\rho = 0.38$, $p = 0.023$) te negativna korelacija s brzinom izlučivanja sline ($\rho = -0.41$, $p = 0.012$). Rezultati "pozitivne" biopsije su bili u negativnoj korelaciji s brzinom izlučivanja sline ($\rho = -0.41$, $p = 0.012$), ali je jača korelacija utvrđena kod pacijenata s nalazom ispod dijagnostičke razine brzine izlučivanja (≤ 0.1 ml/minute, $\rho = 0.46$, $p = 0.005$).

Zaključak. Nestimulirana brzina izlučivanja sline ≤ 0.1 ml/minuta je snažan prediktor "pozitivne" biopsije te može poslužiti kao dodatna metoda uz biopsiju u dijagnostici oralne komponente primarnog Sjögrenovog sindroma.

Ključne riječi: Sjögrenov sindrom, sijalometrija, male žlijezde slinovnice, biopsija

Keywords: Sjögren's syndrome, sialometry, small salivary glands, biopsy

USPOREDBA SALIVACIJE I ACIDITETA SLINE U BOLESNIKA S PRIMARNIM SJÖGRENOVIM SINDROMOM U ODNOSU NA ORALNO ZDRAVLJE I AKTIVNOST BOLESTI COMPARISON OF SALIVATION AND SALIVARY ACIDITY IN PATIENTS WITH PRIMARY SJÖGREN'S SYNDROME WITH ORAL HEALTH AND DISEASE ACTIVITY

Mislav Radić¹, Katica Parat², Dijana Perković¹, Dolores Biočina Lukenda², Dušanka Martinović Kaliterna³

¹Zavod za reumatologiju i kliničku imunologiju, Klinika za unutarnje bolesti, Referentni centar Ministarstva Zdravlja
Republike Hrvatske za sustavnu sklerozu, Split, Hrvatska

²Stomatološka poliklinika Split, Split, Hrvatska

³Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu, Split, Hrvatska

Uvod. Primarni Sjögrenov sindromom (pSjS) je autoimuna egzokrinopatija karakterizirana infiltracijom salivarnih i lakrimalnih žlijezda mononuklearnim stanicama sa sekundarnom destrukcijom parenhimnog tkiva. pSjS utječe na oralno zdravlje uslijed oštećene salivacije što se odražava kroz suhoću usne šupljine, smetnje gutanja i brojna oštećenja zubnog statusa. Cilj ovog istraživanja je procijeniti moguću povezanost proizvodnje sline i pH vrijednosti s aktivnošću bolesti i kvalitetom života povezanom s oralnim zdravljem u pSjS bolesnika mjerenu temeljem tzv, Oral Health Impact Profile 49 (OHIP). Upitnik OHIP se sastoji od 49 pitanja podijeljenih u sedam

podskupina: funkcionalna ograničenja, tjelesna nelagoda (bol), psihološka nelagoda, fizička nesposobnost, psihološka nesposobnost, socijalna nesposobnost i hendikep.

Ispitanici i metode. U ovom presječnom istraživanju sudjelovali su 31 bolesnik s postavljenom dijagnozom pSjS i odgovarajuća zdrava kontrolom. Sijalometrijska procjena i status karijesa uspoređeni su između dvije skupine. Klinički i laboratorijski parametri korišteni su za procjenu aktivnosti bolesti, u skladu s indeksom aktivnosti bolesti, tzv. EULAR Sjögren's Syndrome Disease Activity Index (ESSDAI).

Rezultati. Značajno više vrijednosti OHIP 49 potvrđene su u pSjS kohorti nego u kontrolnoj skupini. U pSjS bolesnika smanjena proizvodnja sline i viša pH vrijednost bile su povezane s aktivnošću bolesti; štoviše, status karijesa bio je u korelaciji s kliničkim karakteristikama pSjS bolesti, uključujući trajanje bolesti. U skupini pSjS bolesnika s višom aktivnosti bolesti (ESSDAI ≥ 14) potvrđene su više vrijednosti OHIP 49 (psihološka i tjelesna nelagoda, socijalna nesposobnost i hendikep). Izračunata je negativna korelacija između aktivnosti osnovne bolesti istvaranja nestimulirane/stimulirane sline. Kvaliteta života povezana s oralnim zdravljem (OHIP 49) bila je negativno povezana sa srednjom brzinom protoka sline.

Zaključak. Kvaliteta života povezana s oralnim zdravljem u pSjS bolesnika značajno je umanjena. Rezultati ovog istraživanja podupiru hipotezu da su globalne mjere aktivnosti osnovne bolesti povezane s protokom sline i statusom zuba u pacijenata s pSjS. Stručna suradnja između reumatologa i doktora dentalne medicine potrebna je u cilju poboljšanje zubnog statusa i ishoda oralnog zdravlja u pSjS bolesnika.

Ključne riječi: dentalni status; OHIP 49; Sjögrenov sindrom; aktivnost bolesti; karijes; protok sline.

Keywords: dental status; OHIP 49; Sjögren's syndrome; disease activity; caries; salivary flow.

KVALITETA ŽIVOTA PACIJENATA SA SICCA SINDROMOM I SPONDILOARTROPAIJAMA

QUALITY OF LIFE OF PATIENTS DIAGNOSED WITH SICCA SYNDROME AND SERONEGATIVE SPONDYLOARTHRITIS

Olga Rižanji¹, Martin Martinović¹, Helena Šarac², Fanika Mrsić³, Anastasija Barić³, Jasenka Markeljević³

¹Zavod za unutarnje bolesti, Opća bolnica "Dr Josip Benčević", Slavonski Brod

²Zavod za neurologiju, Hrvatski institut za istraživanje mozga, Medicinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska

³Zavod za kliničku imunologiju, pulmologiju i reumatologiju, Klinički bolnički centar Sestre milosrdnice, Zagreb, Hrvatska

Uvod. Ispitivanje kvalitete života pacijenata česta je tema raznih znanstvenih istraživanja. Do sada nema mnogo spoznaja o kvaliteti života oboljelih od sicca sindroma i seronegativnih spondiloartropatija. Cilj ove studije je prezentirati referentne podatke o navedenoj temi u hrvatskoj populaciji.

Ispitanici i metode. Ciljna skupina su bili bolesnici koji boluju od sicca sindroma i seronegativnih spondiloartropatija, a koji su liječeni na Zavodu za kliničku imunologiju, pulmologiju i reumatologiju KBC Sestre milosrdnice tijekom dvije godine. Prikupljeni su podaci 79 pacijenata (n=79). Kontrolna grupa je bila sastavljena od zdravih pripadnika populacije, njih 9,070 (n=9070) iz svih dijelova Hrvatske. Za procjenu kvalitete života povezane sa zdravljem, korištena je hrvatska verzija SF-36 upitnika, sastavljena od 36 pitanja koja obuhvaćaju 8 aspekata svakodnevnog života.

Rezultati. Rezultatusu pokazali da postoji statistički značajna razlika (p<0.005) u svakom od osam ispitivanih aspekata kvalitete života, između oboljelih pacijenata i zdravih kontrola. Najznačajnija razlika pokazala se vezana uz domenu tjelesne boli (p<0.001).

Zaključak. Dobiveni rezultati nam pokazuju kako konkomitantno postojanje sicca sindroma i seronegativne spondiloartropatije značajno narušava kvalitetu života pacijenata. S obzirom na učestalost zajedničku pojavu navedenih oboljenja potrebno je misliti i aktivno raditi na kvaliteti života ovih pacijenata.

Ključne riječi: kvaliteta života, sicca sindrom, seronegativne spondiloartropatije

Keywords: Quality of life, Sicca syndrome, seronegative spondyloarthritis

RAZVOJ NON-HODGKINOVOG LIMFOMA U BOLESNIKA S PRIMARNIM SJÖGRENÖVIM SINDROMOM: RETROSPEKTIVNA, KOHORTNA STUDIJA PROVEDENA U KLINIČKOM BOLNIČKOM CENTRU ZAGREB
EVOLUTION OF NON-HODGKIN'S LYMPHOMA IN PATIENTS WITH PRIMARY SJÖGREN'S SYNDROME: RETROSPECTIVE COHORT STUDY FROM UNIVERSITY CLINICAL CENTRE ZAGREB

Matea Martinić¹, Mirna Reihl Crnogaj², Branimir Anić³, Miroslav Mayer³

¹Ambulanta obiteljske medicine Pokupsko, Dom zdravlja Zagrebačke županije Velika Gorica, Hrvatska

²Odjel za fizikalnu medicinu, rehabilitaciju i reumatologiju, Nacionalna memorijalna bolnica Vukovar, Hrvatska

³Zavod za kliničku imunologiju i reumatologiju, Klinika za unutarnje bolesti, Sveučilište u Zagrebu, Medicinski fakultet, Klinički bolnički centar Zagreb, Zagreb, Hrvatska

Uvod. Primarni Sjögrenov sindrom (pSS) je autoimuna, multi-organska bolest koja se u prvom redu očituje osjećajem suhoće usta i očiju zbog kronične upale žlijezda slinovnica, odnosno suznih žlijezda. Razvoj non-Hodgkinovog limfoma (NHL) smatra se jednim od najtežih komplikacija bolesti. Poznato je da u usporedbi s općom populacijom, bolesnici sa pSS-om imaju povećan rizik od razvoja NHL-a. S obzirom na činjenicu da u Republici Hrvatskoj (RH) još nema objavljenih epidemioloških podataka o učestalosti NHL-a u osoba sa pSS-om, cilj ovog istraživanja bio je odrediti stopu incidencije NHL-a kod bolesnika sa pSS-om liječenih u Kliničkom bolničkom centru Zagreb (KBC Zagreb) i ustanoviti oboljevaju li ti bolesnici od NHL-a više od opće populacije RH.

Ispitanici i metode. Pregledani su medicinski kartoni bolesnika liječenih u KBC Zagreb sa šifrom dijagnoze M35.0 u razdoblju 2011. do 2021. godine. U studiju je uključeno 158 osoba koje su ispunjavale zajedničke klasifikacijske kriterije za pSS Američkog reumatološkog društva i Europske lige protiv reumatizma iz 2016. godine. Metoda neizravne standardizacije je korištena radi usporedbe stope oboljenja od NHL-a u kohorti sa stopom oboljenja od NHL-a u općoj populaciji RH. Stope oboljenja od NHL-a u općoj populaciji RH preuzete su iz nacionalnog registra za rak RH.

Rezultati. Prosjek godina praćenja pacijenata sa pSS-om iznosio je 12 godina. Od NHL-a je oboljelo 9 ispitanika, od kojih je dvoje oboljelo od dvije različite vrste NHL-a. Najčešći oblik NHL-a u kohorti bio je limfom marginalne zone. Ukupna stopa incidencije NHL-a iznosila je 603 na 100000 bolesnik-godina. Radi usporedbe stope oboljenja od NHL-a u kohortisa stopom oboljenja u općoj populaciji RH, korištena je metoda neizravne standardizacije. Standardizirani omjer incidencija iznosio je 17,6.

Zaključak. Velika stopa incidencije NHL-a u populaciji osoba sa pSS-om liječenih u KBC-u Zagreb te podatak o njegovoj 17 puta većoj pojavnosti od one u općoj populaciji Hrvatske važni su za sve liječnike uključene u praćenje ovih bolesnika.

Ključne riječi: primarni Sjögrenov sindrom, non-Hodgkinov limfom

Keywords: primary Sjögren's syndrome, non-Hodgkin lymphoma